

HB 1836

HÍRADÓ

KÖNYVTÁRI

XXXVII. ÉVF 12. SZÁM 1993. DECEMBER

*A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
dolgozóinak tájékoztatója*

ÜLJÜNK LE, BESZÉLJÜK MEG!

Kedves Kollégáim, akik részt vettetek és vesztek a gyerekek könyvtári ellátásáról folyó vitában, s Mindazok, akik ugyanezért felelősséget éreznek!

Hadd ne reflektáljak egyenként az érdekes, sok hasznos észrevételt és szempontot tartalmazó hozzászólásokra, még azokra az észrevételekre és szempontokra se, amelyekkel nem, vagy nem teljes mértékben értek egyet. A lényeggel ugyanis egyetértek: mindannyiunk közös felelőssége, megkülönböztetett gondja kell, hogy legyen, mit és hogyan, milyen körülmények között és milyen hangulatban kapnak ellátást, kiszolgálást, törődést és szeretetet a gyerekek könyvtárainkban. A magam hozzájárulását az eszmecserehez csak néhány pontban kívánom összefoglalni.

1. Köszönöm a szerkesztőségnek, hogy felvetette ezt a témát. Köszönöm az eddig hozzászólt, s a továbbiakban hozzászóló kollégáknak azt, hogy vették a fáradságot, s le is írták mindazt, ami szívüket és eszüket nyomta.

2. Megértem, hogy általában kevesellik azt az erőt, pénzt, alapterületet, amit a gyerekekellátásra fordít a könyvtár. A kérdés csupán az, hogy saját erőforrásaihoz képest szán keveset a gyerekeknek, tehát az elosztás házon belüli arányaival van-e baj, vagy pedig a könyvtár egészének is nagyon behatóltak az anyagi eszközei, s ezért nem képes többet a gyerekszolgálatra osztani.

3. Ha az utóbbi megállapítás az igaz, akkor a könyvtáron kívüli anyagi csatornához kell fordulni. Erről szóltak már néhányan a vitában. Ha viszont az előbbi eset áll fenn, akkor bizony részleteiben kell megvizsgálni, szinte könyvtáranként és szolgáltatásonként a könyvtár egész költségvetésének és munkaerőstruktúrájának a viszonylatában ezen ál-

lítás helytálló voltát és javaslatokkal előállni, hogy honnét és mennyit kell átcsoportosítani a gyerekszolgálatra akár munkaerőben, akár pénzben, akár alapterületben. Ez sok munkát igénylő, hosszabb időtartam alatt megoldható feladat.

4. Természetes felmerültek már eddig is olyan javaslatok, amelyek megvalósításához nem kell különösebb átcsoportosítás vagy befektetés. Helyesnek tartanám azonban, hogy még ezeket a javaslatokat is bocsássuk szakmai szűrő alá. Ehhez jó fórumot kínál a gyerekkönyvtárosi műhely, de célszerű lenne az ügyet a kerületi könyvtárigazgatók testülete elé is vinni.

5. Számomra a legbúsítóbbak azok a jelzések voltak, amelyek mintha a gyerekkönyvtárosok kedveszegettségére utalnának. Az egy dolog, hogy milyen személyi és anyagi feltételek között végezzük munkánkat; de vajon csak a feltételektől függ, hogy tudunk-e mosolyogni vagy sem? Tényleg a túlterheltség lenne a kizárólagos oka annak, hogy hálózatunk gyerekkönyvtárosai nem tudnak egymásról (mondhatnám úgy is: nem érdeklődnek egymás iránt), nem képezik tovább magukat, nem tudják kielégíteni szakmai kíváncsiságukat? Kizárólag az időhiány az oka a gyerekkönyvtárosi műhely gyér látogatottságának? Ezekről a kérdésekről bizony érdemes volna elgondolkodni.

6. Nyugtalanít az is, hogy a vitában eddig hozzászólók csak a nehézségekről számoltak be, csak a nyugtalanító tüneteket írták le. Ugyanakkor személyes tapasztalataim szerint legalább ennyi pozitívumról is be lehetne számolni. Talán az íróasztal kincstári optimizmusa szólna belőlem? Ülünk le, beszéljük meg. Lehet, hogy a hozzászólók maguk is hosszan sorolhatnák erőfeszítéseik eredménye-

it, de éppen felelősségtudatuk, a jövőért való aggodásuk, javító szándékuk mondatta velük intó szavaikat. S azt hiszem, helyesen tették: időben kell szólni a nagyobb bajok elkerülése végett.

7. Ezt az álláspontot erősíti meg az az aggasztó számsor, amelyet az egyik hozzászóló közölt: meredeken esett az utóbbi években a gyerekolvasók száma. Nem vagyok biztos benne, hogy ezt a jelenséget egyszerűen az emberhiánnyal, pénzhiánnyal, területhiánnyal lehetne magyarázni, mint ahogyan valaki tette. Itt alaposan a jelenség mögé kell nézni, s felderíteni a tényleges okokat. Más célzott is azokra az objektív, nagy erejű tényezőkre, amelyek föltételezhetően döntő szerepet játszanak a gyerekek könyvtárhasználatában. Minket ez arra kötelez, hogy a különféle tényezők gondos vizsgálatával felderítsük, mekkora a mi szerepünk e szomorú jelenség előidézésében és mennyit tehetünk mi ellene.

8. Meggyőződésem, hogy a gyerekek könyvtári ellátásának ügye elsősorban a gyerekkönyvtárosokon múlik. Bár - mint mondotta volt valaha egy neves könyvtári menedzser, - a gyerekek könyvtári ellátásának ügye fontosabb, minthogy a gyerekkönyvtárosokra lehetne bízni. Igen, azt hiszem, mindkét oldal erőfeszítéseire szükség van. A gyerekkönyvtárosoknak tényfeltáró vizsgálatokat kell végezniük, bizonyító adatokat kell gyűjteniük, javaslatokkal kell élniük, a vezetésnek pedig részben segítenie kell ezt a tevékenységüket, részben pedig a tényszerű valósággal összhangban lévő javaslatok alapján meg kell tennie a szükséges intézkedéseket.

9. Egyet azonban nem szabad elfeledniük a gyerekkönyvtárosoknak: az ő kezükben a

gyerekek mellett az a legjobb érv, ha azt tudják bizonyítani, hogy használják a gyerekkönyvtárat. Ha már annyi gyerek keresi fel naponta, hogy szinte el sem férnek benne. Ha a kapacitás elmarad az igényektől, ha a kereslet meghaladja a kínálatot. A legjobb taktika: előbb teljesíts, utána követelhetsz. Fordítsuk előbb visszajára a gyerekolvasók számának csökkenését, utána joggal várhatjuk el a kapacitások bővítését.

10. Végezetül arra a legendás gyerekkönyvtárosi hivatástudatra apellálok, amely ma is megnyilvánul a mindennapok munkájában. Számítok minden gyerekkönyvtáros közreműködésére a gyerekek könyvtári ellátásának javításában. Tudom, hogy sok gond nyomasztja őket, kevés az idejük, fáradtak. (Nem mintha a más szakterületeken működő kollégáik mentesek lennének ezektől a nehézségektől.) Azt is tudom, hogy körükben is terjed az ún. stewardess-belegesség: az ember belefárad a mosolygásba, a mások szolgálatába, kiég, s ezt gyakran a magánélete sínyli meg. És mégis, mégis. Kik, ha nem ők? Nem lehet normázní, munkaórákra lefordítani a beszélgetéseket, a gyerekekkel való kommunikációt. Talán fontosabb a gyerekkönyvtár atmoszférája, a könyvtáros megszólíthatósága, példája, egy-egy elejtett szava és hitte, tudással megalapozott értékítélete, mint bármilyen más. Azt már tudjuk, hogy más módszereket kell alkalmaznunk a gyerekkönyvtárban, mint az iskolában. Ám hogy melyek és milyen hatásfokúak ezek a módszerek, azon még mindig van töprengenivalónk. Rajta hát!

Kellemes karácsonyi ünnepeket és szerencsés új évet kívánva üdvözöl Mindannyiokat 1993. december 8-án

Papp István

80 ÉVES A FŐVÁROSI GYERMEKKÖNYVTÁR

A Fővárosi Könyvtár 1904-es megalapítása után Szabó Ervin minden erejével egy nagy központi közművelődési könyvtár létesítéséért küzdött. A nyilvánosság minden fórumát megragadta - így végül a főváros közgyűlésén 1909. április 13-án elhangzott azon indítvány, mely szerint a külföldi nagyvárosok könyvtáraiéhoz hasonlóan a főváros központjában és az egyes kerületekben in g y e n e s, f ű t ö t t, j ó l v i l á g í t o t t k ö n y v t á r a k a t, o l v a s ó s z o b á k a t k e l l l é t e s í t e n i. A javaslatot április 27-én megtárgyalták, s halaszthatatlan szükségnek ismerték el a városi közművelődési könyvtárak felállítását. B á r c z y I s t v á n polgármester megbízást adott Szabó Ervinnek emlékirat készítésére, hogy ebben fogalmazza meg terveit.

Első megközelítésben Szabó Ervin a következőket javasolta: "Gyerekolvasó terem cca 50 gyermek számára, és pedig külön a nagyobb és külön a kisebb gyermekeknek". - "Gondosan összeválogatott ifjúsági könyvekből álló gyűjtemény ide csalogatja a gyerekeket a szomszédságból, kiknek érdeklődését az alkalmilag tartott mesemondó-órák is fokozzák, amikor szakavatott gyerekkönyvtárosok a mesék csodavilágáról vagy elmúlt idők hőseiről regélnek... És a gyermek végül hazamegy vígan, tudással és a tudás szeretetével telve szívében. Boldog és minthogy csodálkozása fölébredt, tanult is..."

Az élet úgy hozta, hogy 1913-ban nem az 1. számúnak tervezett, hanem a 2. számú fiókkönyvtár nyitott előbb, amely a D e á k F e r e n c S z a b a d k ö m ű v e s P á h o l y adakozásának köszönhetette létesíté-

sét az Almássy-téren. A Deák Ferenc Könyvtár megnyitása gyermekkönyvtári szempontból is mérföldkő mert ebbe a könyvtárba a felnőttek mellett a gyerekek is beiratkozhattak. A Könyvtár megnyitásával és működésével a korabeli sajtó részletesen foglalkozott, sőt a Pest i H í r l a p már előzetesen "gonoszkodott", mondván: "Budapest nélküli a köztereket és elveszi a levegőt az Almássy tér csücskére épített könyvtár".

A P e s t i N a p l ó ezzel szemben meleg hangon köszöntötte az intézményt: "A Deák Ferenc Könyvtár piros tetejű, hófehér házacskában igénytelenül húzódik meg az Almássy tér közepén. Dehát kell, hogy igénytelen legyen. Az államnak Magyarországon iskolákra, könyvtárakra, kulturális intézményekre nincs pénze. Ezért magánegyesületekre, jótékonyági intézményekre bízzák."

A K ö n y v t á r i S z e m l é - b e n a következők olvashatók: "A nagy nyilvánosság számára a könyvtár angol-amerikai mintára fiókokat állít fel a város minden részében - amelyekbe a könyvanyag általános jellegű lesz, vagyis úgy felnőttek, mint a gyerekek számára mindennemű ismeretterjesztő és szépirodalmi művek a szorosán vett szakkönyvek kizárásával. Ilyen fiókkönyvtár jelenleg öt van készülében a főváros áldozatkészségéből, de az első, amely megnyílt, a Deák Ferenc szabadkőműves páholynak köszönheti létezését..."

Az egész épület voltaképpen egy terem-ből áll, melynek egyik része a gyerekek, másik része a felnőttek olvasója - egyúttal könyvraktár és kölcsönző is. Olvasóhelyet terveztünk a felnőttek számára huszat, gyerekeknek huszonötöt. Ez a tervezés a könyvtárépítés elveinek pontos betartásával a négyszög és köb-méterek kiszámítása alapján történt, a gyakorlat azonban újabb és újabb pótszékek alkalmazására kényszerített, úgy hogy most már hetvennél is többen olvashatnak egyszerre.

A forgalom állandóan maximális, a gyerekeket csak turnusokban lehet bebocsátani, bármennyire is sajnáljuk azokat, akik fagyban és szélben kis kabátban dideregnek órák hosszat az ajtó előtt, míg egy-egy hely megürül...

Sokan aggódtak, hogy Budapest eme "legrosszabb vidékén" hogyan fognak majd bírni a "sok jasszal és csirkefogóval". Nos M a d z s a r J ó z s e f szemléje szerint: "Ezek a kis 'csirkefogók' második nap már maguk figyelmeztették az újonnan jövőket, hogy mossák meg a kezüket, mielőtt könyvet vesznek kézbe. És nem hiszem - írja Madzsar József-, hogy nagyobb csend volna az iskolában, pedig itt mindig van valami mutatni való kép a szomszédnak, és meg kell beszélni az asztal közepén álló földgömbön kutatva, hogy hol keresik most éppen Grant kapitányt a gyermekei..."

Ma is szívet melengető dolog olvasni, hogy milyen gonddal készült fel a könyvtár arra, hogy e g y e n l ő a r á n y b a n szolgálhassa mind a felnőttek, mind a gyerekek művelődését: maga a berendezés is eltérő rendeltetésre való módon készült, a gyerekek kis karosszékeken és háttámlával ellátott fapadokon foglalhattak helyet, a felnőttek keményfából készült, mélyített ülésű karosszékeket kaptak, számukra szögletes, míg a gyerekek részére ovális asztalok körül biztosították a leülést. Az az "óvintézkedés", mely szerint: "Az olvasóterembe bárki bemehet, azonban a gyerekek olvasóideje alatt felnőtt a gyermekolvasóba nem mehet, még ha esetleg ott üres hely volna is", azt a célt szolgálta, hogy ne szoríthassák ki őket.

Ez volt tehát a kezdet. Ma a hálózat közel 90 egységében 70 gyermekrészleg, ill. -könyvtár található, s az olvasókorú fővárosi gyerekek közül minden ötödik beiratkozott olvasónk. Számítalan jól képzett, a munkáját szívvel-lélelkel végző gyermekkönyvtárosunk van, akiket valóban szeretnek a gyerekek, sokszor hozzájuk járnak vissza - felnőttként is.

Úgy érzem, hogy nincs semmi kivetnivaló abban, ha az évfordulók alkalmával még hangosabban fogalmazódhat meg a dícséret, az elismerés, hiszen a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár eredményei kiemelkedők, az idei év második félévében ismét nőtt a beiratkozók száma, az eddigi használók pedig többször jönnek hozzánk. Egyre szélesedő palettán kínáljuk szolgáltatásainkat, melyek között megtalálhatók a Szabó Ervin által megfogalmazott m e s e m o n d ó - ó r á k is. Ezek sorába illeszkedik a gyermekkönyvtári szolgáltatás 80 éves fennállása előtt tisztelgő nagyszabású a j á n d é k g á l a m ú s o r a B M D u n a - p a l o t á - b a n, ahová minden gyereket szeretettel várunk - mesével-verssel-dallal-ajándékkal. Nagy örömmre szolgált, hogy sikerült megnyerni az ügynek M o ó r M a r i a n - n á t, K o v á t s K r i s z t á t, B e n c z e I l o n á t, P á p a i E r i k á t, H ú v ö s v ö l g y i I l d i k ó t - W e i l R ó b e r t e t (Ők "Macskáznak"), L e b l a n c G y ő z ő t - C s o n k a Z s u z s á t, K u k e l y J ú l i á t, aki hozza magával a kislányát is, aki hegedülni fog majd, míg a kis É r d i T a - m á s valami "karácsonyi hangulatú" zongoradarabot ad majd elő. A műsort követő soroláson ifjabb L e b l a n c G y ő z ő (4 éves), K o v á t s T i t t i (6 éves) közreműködik majd. Mint említettem, nemcsak a szerencsés gyerekek kapnak ajándékot, hanem B a k o s ú r jóvoltából m a r c i p á n - a j á n d é k o t, míg a D a n o n e-cégtől egyéb finomságokat kapnaka Duna-palotában velünk együtt ünneplő gyerekek.

Bagdi Marianne

„TANULMÁNYÚTON” A KESZ-BEN

A KESZ napjainkra a hálózat legfontosabb szakmai központi szolgáltatásává vált. Tevékenységének alakulása, bővülése - újra és újra - érdeklődésünk középpontjába állítja.

Bevallom, alapítása óta izgat a KESZ. Pontosabban a központi ellátás szakmai kérdései (lehetőségek, előnyök, hátrányok), ezért szántam rá magam erre a "tanulmányútra". Tapasztalataim birtokában nagyon örülök, hogy félretéve halaszthatatlan és halasztható teendőimet, pár napot a KESZ-ben töltöttem. Nem utolsósorban azért, mert remek, szakmailag felkészült, lelkes kollegákkal ismerkedtem meg és beszélgethettem.

Írásom első része egy beszélgetés, a KESZ vezetőjével Babákné Kálmán Marriannal és munkatársaival, Koppány Endrénével Líviával, Moldvái Zsókiával, Törő Tiborral.

*

J.I.: Tavasz óta vagy vezetője a KESZ-nek. Mennyiben, miben más a KESZ belülről, mint ahogy a használó szemszögéből, előző munkahelyéről láttad?

K.M.: Mint használónak nagyon jók voltak a tapasztalataim a könyves szolgálatról, melyet a IV. kerületi főkönyvtár rendszeresen és sokszor vett - vesz - igénybe. A kellemes meglepetést a video szolgálat jelentette. Bevallom ezt kívülről sötétebben láttam. Azt tapasztalom, hogy a vélnél nagyobb lehetőség van a könyvtárakkal való egyéni, közvetlen kapcsolat tartásra. Természetesen ehhez kell a könyvtár igénye is. A könyves részleg, ha lehet, még jobbnak tűnik, hiszen közvetlenül látom, hogy a kollegák maximális szolgáltat-készséggel dolgoznak, aminek kívülről "csak" az eredményét érzékelhettem.

J.I.: Hat év alatt immár hetedik vezető-tök van. Okozott-e ez a működésben zökkenőket?

T.T.: Az induláskor, 1987-ben, meghatározott fő célkitűzés és az ügymenet gyakorlatilag nem változott. Természetesen a belépő új dokumentumok hoztak változásokat. Azt kell mondanom, hogy a vezető váltások alapvető megrázkódásokat nem okoztak.

M.Zs.: Talán csak érzelmileg viselt meg minket, amikor egy-egy olyan vezetőtől kellett megválnunk, akit elfogadtunk, akivel jó munkakapcsolat alakult ki. Ez szinte minden vezetőnkkel így volt. S természetesen mindig egy kis izgalommal vártuk az újat.

J.I.: Mozgalmas, eseményekben gazdag évet zártok idén is. Mit emelnétek ki az 1993. évi történések közül?

K.M.: Címszavakban: Az addig önállóan működő könyvtárak belépése a rendszerbe, az ezzel kapcsolatos szervezési, adminisztrációs feladatok megoldása. A videó állományellenőrzés lebonyolítása. Javaslat a videó rendszer működtetésének módosítására. A hálózat több könyvtárának képviselőivel közös tervezés CD beszerzés pénzügyileg előnyösebb lehetőségein. Megkezdődött a KC számítógépre vitele, s folyamatban van - reményeink szerint január végére elkészül - a videó állomány számítógépes nyilvántartása.

J.I.: Miben látjátok a KESZ fő feladatait?

K.M.: Az induláskor megfogalmazott ún. KESZ funkció minél színvonalasabb teljesítésében. A könyvek esetében, (a ritkán keresett irodalom és az ún. népszerű könyvek kivételével) példányszám kiegészítésben. Ha ezeket az elvárásokat nem kíséreljük meg kielégíteni, akkor elszakadunk tényleges igényektől, a gyakorlat-tól.

Meg kell teremteni - s erre a számítógépen nyilvántartott KC a jövőben alkalmas lehet - az egységes, központi adatbázist a hálózat könyvállományáról. Minden olyan dokumentumot érdemes központilag beszerezni, ami így gazdaságosabb. Ezeknél a központi feldolgozással lehet biztosítani az egységes bibliográfiai leírást is.

T.T.: Minden új, a jövőben bevezetésre kerülő szolgáltatás központja lehet a KESZ, esetenként elébe menve az igényeknek. Ilyen lehet például a későbbiekben a CD-ROM játé-programok beszerzése.

M.Zs.: Szolgáltatásaink mennyiségi növekedése mellett törekednünk kell a minőség, a szolgáltatások közötti arányok, a technikai színvonal, az adatszolgáltatások pontosságának további javítására. Nagyon fontos,

hogy személyre (könyvtárra) szabottan szolgáltatassunk.

K.M.: Számítógépes nyilvántartásaink ehhez nagy segítséget fognak nyújtani.

J.I.: A gyakorlatban ennek milyen előnyei lesznek?

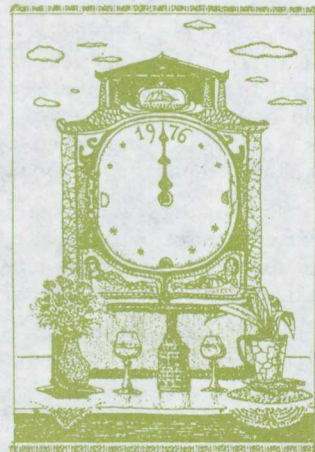
K.M.: Jelenleg három számítógépünk van. Az egyiket a számítógépes játék-kazetták, hangos könyvek és esetleg majd a CD-k nyilvántartására használjuk. A másik kettő KC ill. videó adatbázisként fog funkcionálni. November 1-től a KESZ és a hálózat könyvbeszerzését is gépre visszük. Mivel visszamenőleg nem tudjuk ezt a munkát elvégezni, a hagyományos KC gondozását is végeznünk kell. A gyarapodást a számítógéppel rendelkező könyvtáraknak floppy küldjük el, de lehetőség lesz cédula szolgáltatásra is. Terveink szerint 1994. január 20-ig el kell készülnünk a videó rendszer teljes számítógépes nyilvántartásával, mely nemcsak a jelenlegi állapotot, hanem az előzményeket is tartalmazni fogja. Ez minőségi javulást fog eredményezni: tudni fogjuk, hogy az egyes könyvtárakban már milyen filmek voltak, s lehetőség lesz műfaj szerinti igények kielégítésére is. A könyvekhez hasonlóan floppy vagy cédulán lehet kapni a gyarapodást.

J.I.: Ha már a videó szóba került, térjünk vissza még egyszer - bár már két értekezlet témája is volt - a videofilmek új fajta elosztására vonatkozó elképzeléseitekre.

K.M.: Szeretnénk az ún. 25-ös rendszert bevezetni. Vagyis a hálózat össz bevételeinek 60%-ért vásárolt új filmeket első körben csak a legnagyobb forgalmú 25 (esetleg 30) könyvtár kapná meg. Így tudnánk a nagyobb forgási sebességet biztosítani, anélkül, hogy esetleg egyes könyvtárakban "leüljön" az állomány, és a kisebb bevételű kölcsönzők csak egy-két filmet kapjanak havonta. A legnagyobb könyvtárak 30-60 új filmet kapnának havonta, s ugyanennyit le is kellene adniuk, ezáltal a kisebb helyekre is jelentős számú új film jutna. Ezt természetesen nem gondoljuk merev rendszernek a slágerfilmekből pl. annyi filmet vennénk, hogy sok helyre jusson.

J.I.: Mi a helyzet az ún. könyvtári videózással?

K.M.: Igyekszünk igényesebb filmeket vásárolni; nevesebb rendezők, színészek, forgalmazók filmjeit. Az ismeretterjesztő filmekből egy sorozatot megveszünk a KESZ-be. Innen - mint a többi dokumentumot - át lehet kölcsönözni. A speciális témájú filmek esetében a könyvtárak közti megosztást tartjuk ideálisnak. Azokat a filmeket, melyek egy-egy könyvtár speciális gyűjtőkörébe tartoznak, a velük való egyeztetés alapján vásároljuk meg. Jelenleg az alábbi könyvtárakban vannak ilyen gyűjtemények:

Börzsöny u.: Utifilmek
Etele u.: Mentalhigiena
Kertész u.: Idegen nyelvi anyag
Kőbánya: Képzőművészet
Rottenbiller u.: Rock zene
Zenei Gyűjtemény: Klasszikus zene

J.I.: Véleményetek szerint a jelenlegi adottságaitok mellett - gondolok alapterületre, raktározási kérdésekre, személyzetre, infrastruktúrára stb. - meddig növelhetők a KESZ szolgáltatásai?

K.M.: Bizonyos szolgáltatások bevezetése nem követel lényeges új beruházást. Például a számítógépes játékprogramoké. Ugyanis a kiszállítás gazdaságosabb, ha több dokumentumot visz ki a futár. Az épületet viszont hamarosan ki fogjuk nőni. A raktári kapacitás is szűkös, de elsősorban a munkahelyek lettek nagyon szorosak. Jó lenne, ha beljebb költözhetnénk. A városnak egy központibb helyére, nem okvetlenül a központba, de ahhoz közelebb. Ez nagyban megkönnyítené a kapcsolattartást, a szállítást, az ügyintézését.

J.I.: A KESZ legrégebbi, s talán mondhatnánk, alapvető feladatáról a könyvszolgáltatásról, eddig csak érintőlegesen beszéltünk. Ismerünk statisztikákat az állományról, a kölcsönzés nagyságrendjéről, de talán egy-két szám adatot érdemes lenne megemlíteni.

K.M.: 1992. végén 48 ezer könyv volt állományunkban. Ez év szeptemberéig 2458 db-ot vásároltunk, 826 ezer Ft értékben. Ez az összeg duplája a tavalyinak. Ez évben kb. 10 000 kölcsönzést bonyolítunk le saját állományunkból, ill. átkölcsönzéssel.

J.I.: A kollegáktól is azt hallom, s ez a személyes tapasztalatom is, hogy a KESZ-es könyvtárosok nem ismernek lehetetlent, maximuman igyekeznek segíteni. Hogy csinálják ezt, egyáltalán hányan?

K.M.: A könyvszolgálat munkatársai öten vannak. Két kollega a KC-vel, ill. a számítógépes adatbevitellel foglalkozik. A Tájékoztató szolgálat három főből áll. Vélemé-

nyem szerint azért is működik jól, mert azok a kollegák szerzeményeznek, akik tájékoztatnak is, s így közvetlenül tudják vásárlásaikba a jelenkező igényeket érvényesíteni. A KESZ lényege a gyorsaság, s ezt a lehetőségekhez képest megpróbálják teljesíteni.

Sajnos egyre nehezebb az igényeket kielégíteni, mert a megemelt beszerzési keret mellett is csak egy-két példányt tudunk vásárolni az esetek többségében egy-egy műből.

J.I.: Úgy tűnik, s az előbb mondottak azt jelzik, hogy legnagyobb gondotok az állomány alakítása, a szerzeményezés, hiszen a KESZ-nek speciális gyűjteménnyel kell rendelkeznie. Kérdés, hogy a vállalt funkciók közötti egyensúly teremtés, vagy egyes speciális igények kielégítésére helyeződjön-e a hangsúly?

K.M.: Azért tartjuk nagyon fontosnak, s szeretnénk minél előbb elkészíteni a könyvek szerzeményezésére vonatkozó szabályunkat.

J.I.: A fentiek miatt is tovább szeretném folytatni (meg szeretném hosszabbítani) "tanulmányutamat". Amennyiben egyet értetek velem, beszéljünk legközelebb az "útitjelentésemről", melyben megpróbáltam összefoglalni a KESZ - szerintem lehetséges - funkcióival, s ezzel összefüggésben állományával, igénybevételével kapcsolatos meglátásaimat.

Köszönöm a beszélgetést
Jakubecz Ilona

A KÖNYVTÁRI HÍRADÓ AZ INFORMÁCIÓÁRAMLÁSBAN

Az intézményen belüli kommunikációt vizsgáló, tavasszal végzett kérdőíves felmérésünk adatai alapján a Könyvtári Híradó igen előkelő helyet foglal el, kitüntetett szerepet tölt be az információ-szerzésben. A FSZEK munkatársait reprezentáló 161 fős minta 45,6 százalékban úgy ítélte meg, hogy a Híradó nagymértékben járul hozzá tájékozódásukhoz, s elenyésző azoknak a száma, akiknek nem nyújt információt.

A húszegegnéhány információs csatorna - életképességet kifejező - rangsorában a negyedik, egyben az írásos információs források közül az első helyen áll; csak a személyes kontaktusra épülő kommunikációs formák (a közvetlen vezető, a főkönyvtár-igazgató, a munkamegbeszélések) bizonyultak hatékonyabbnak. Az intézmény tevékenységével kapcsolatos, működését szabályozó írásos anyagoknak (utasítás, körlevél, intézkedés, tervezet, beszámoló, jelentés, egyéb kiadvány) csak a válaszolók 39,2 százaléka, a vezetői értekezletekről készült emlékeztetőknek 18,7 százaléka tulajdonított hasonló jelentőséget. A Könyvtári Híradó pozícióját, sikerét kétségekívül erősíti, hogy megjelenése rendszeres, kiszámítható, s valamennyi egységben hozzáférhető.

Az átlagosnál jóval fontosabb a fiókkönyvtárak könyvtárosai körében (71,1 százalék), ami nem azzal magyarázható, hogy ők a rendszeresebb, alaposabb olvasói (ezt a lapolvasási szokások elemzésével lehetne kimutatni), hanem azzal, hogy a számukra korlátozottabb információs lehetőségek mellett ez a tájékozási eszköz óhatatlanul felértékelődik.

A szervezeti hierarchia alsó szintjén általában véve alacsony intenzitású a közvetlen információcsere; a hálózati könyvtárosok harmadának a saját munkahelye kerületében dolgozó könyvtárosoktól semmiféle információja nem származik; más kerületek vagy a központ munkatársaitól való teljes elszigeteltség pedig a kollektíva nagyobbik felére jellemző. A szórványosan előforduló könyvtárlátogatások, szakmai programok sem adnak alkalmat egymás megismerésére, tapasztalatcsere, kitekintésre.

A kapcsolatszegénység visszavezethető az objektív körülményekre (a szervezet földrajzi tagoltsága, a tevékenység szolgáltató jellegéből fakadó kötöttségek), de hiányoznak, ill. nem kielégítő határfokkal működnek fontos kommunikációs hálóik, és a kommunikációs gátakat oldó mechanizmusok (a koordináció formálisan biztosított feltételeitől a munkavégzéssel szembeni elvárásokig) is. Ha pl. a szakmai érdekek képviselőjére hivatott szervezeti egység, az Intézményi Tanács a beosztott többségének egyáltalán nem, vagy csak kismértékben szolgál információval, akkor érthető, hogy a néhány oldalas, havonta megjelenő Könyvtári Híradó az információáramlás túlhangsúlyos összetevőjévé válik. Ez a megállapítás nem kérdőjelezi meg "üzemi" lapunk szükségességét, nem vitatja érdemének nyilvánított jelentőségét, nem minősíti az információközvetítésben nyújtott teljesítményét (ehhez profilját és közleményei tartalmát kellene egybevetni), csak arra utal, hogy egyéb információs források "bedugulása", az információáramlás akadozása miatt,

feladatát és kereteit meghaladóan már-már integrációs funkció /át/vállalásának kényszere nehezedik rá. Ez olvasható ki - többek között - az információáramlás javítására tett, Könyvtári Híradónak címzett, s az alábbiakban idézett javaslatokból:

- "A Könyvtári Híradó jó eszköz, jobban ki kellene használni."
- "A Könyvtári Híradó legyen bővebb, több információra adna lehetőséget."
- "Több és jobb írásos anyag. Jobb Könyvtári Híradó."
- "Bővíteni a Könyvtári Híradót (pl. legyen minden kerületnek... állandó rovata)."
- "Ha már a főkönyvtárvezetőre nem lehet számítani, talán bővíteni kellene a Könyvtári Híradót!"
- "Esetleg a Könyvtári Híradóban plusz rovatként létezhetne információs oldal, ami többet tartalmazhatna, mint a Híradó eddig."
- "A Könyvtári Híradóban kellene részletesebben írni a megjelent információkról."
- "A Könyvtári Híradóban több cikk (szakmai) jelenhetne meg, esetleg vita is."
- "... azon kellene gondolkodni, hogy mindenki "első kézből" jusson az információhoz. A Híradónak is ez lenne a feladata."
- "A lehetőségekhez képest minél több anyag jelenjen meg a Könyvtári Híradóban."
- "Talán több információ és háttérinformáció a KH-ban..."
- "Több, bővebb emlékeztetőre, írásos dokumentumra lenne szükség, mert azokat bármikor meg lehet nézni. Pl. a régiók kialakításával kapcsolatban elhangzott érveket, ellenérveket a Híradó későn hozta."
- "A Könyvtári Híradóban pedig valamivel kevesebb "személyes öröm" (X. Y-nak kislánya született...) és egy-egy kerületi könyvtárat érintő "napi kis dolog" (könyvtárlátogatás, kiállítás, vetélkedő stb.) foglalnának el súlyos oldalakat, hanem valamivel több tömör tájékoztatás szakszervezeti, intézményi tanácsi, hálózati tanácsi stb. munkákról, megbeszélésekről. Már csak annyira gondolok, amennyi minket is érint."
- "A "pletykalap" Könyvtári híradó mellé minden dolgozó kapjon egy hivatalos információs újságot, amely az összes hivatali változást (perlés, főigazgatói utasítások, pénzügyi stb. változások) a hatályba lépés előtt legalább 15 nappal leközl."
 - "olyan kiadványt, ami közli az információkat a hálózat dolgozóival; ez jobban érdekli őket, mint az eddigi közlések."
 - "Egy állandó - egy megfelelő - tájékoztató lap, amely mindenről - a változtatás, bevezetés előtt - pontos, részletes tájékoztatást ad. Minden könyvtárnak! Sok információ a főkönyvtárban marad! Egy hálózati és központi információkat tartalmazó kiadvány, építhető megoldásban (nyomdai kivitelezése)."

- "Rendkívül jó lehetőség a Könyvtári Híradó, hisz valamennyiünkhöz eljut és talán nem csak én, de kollégáim is szívesen forgatják. Esetleg ki kellene bővíteni vagy sűrűbben megjelentetni."

A Könyvtári Híradóval kapcsolatos kritikák, tanácsok (olykor ellentétes) elvárások helyenként az egész intézmény belső kommunikációját érintő konzekvenciákkal fogalmazódnak meg. E vélemények után már csak arra hívnánk fel a figyelmet, hogy a különböző típusú információk, különböző céllal való közvetítésének megvannak a maguk hatékony formái, vagyis az információ, információs forrás hiánypótló igényét egyetlen csatorna csak a pótlék minőségében képes kielégíteni.

A FSZEK Önképzőkör nevében
Barczy Zsuzsa

NOVEMBERI TOP-LISTA

Ebben a hónapban mindössze 37 részlegből érkeztek be a szavazatok, ezek összesen 110 féle címre vonatkoztak. Reméljük, csak átmenetileg került ki a figyelem középpontjából a szavazás, vagy talán az évvégi sűrűsödő feladatok kötik le kollégáinkat.

Kérjük, hogy a továbbiakban is gyűjtsék szorgalmasan észrevételeiket és juttassák is el, hogy összegezhessük.

Érdekesen alakult a novemberi toplista:

1. Benton:	A dinoszauruszok nagy képeskönyve (Egyetemi K.)	5 szavazat
2. Beke Kata:	Jézusmária, győztünk! (Belvárosi K.)	3 "
3. St. King:	Hasznos holmik (Európa)	3 "
4. J. Krantz:	Még viszontlátjuk egymást (Civero)	3 "
5. D.Steel:	Ékszerek (Victoria)	3 "
6. D.Steel:	Szívdobbanás (Európa)	3 "

FŐIGAZGATÓI INTÉZKEDÉS

A FSZEK vezetői munkaköreit - összhangban a 150/1992./XI.20./ korm. rendelet vonatkozó intézkedéseivel, valamint a FSZEK tervezett Szervezeti és Működési Szabályzatával - az SZMSZ jóváhagyásáig átmenetileg az alábbiak szerint állapítom meg:

Elnevezés	Pótlék mértéke %-ban
Főigazgató-helyettes	250
Gazdasági igazgató	250
Központi könyvtár igazgató (jelenleg betöltetlen)	250
Személyzeti vezető	200
Gazdasági igazgató-helyettes	200
Kerületi könyvtár igazgató	200
Főosztályvezető	200
Osztályvezető	150
Kerületi könyvtárvezető	100
Kerületi könyvtár igazgató-helyettes	100
Osztályvezető-helyettes	100
Csoportvezető	100

A központi könyvtárban, a hálózati tagkönyvtárakban, valamint a szakmai és gazdasági-műszaki szolgáltató részlegekben az alábbi vezetői munkaköröket létesítem - visszamenőleges hatállyal - 1993. július 1-től:

K ö z p o n t i k ö n y v t á r

Igazgató

Olvasószolgálati Főosztály vezetője

Raktári-kölcsönzési osztály vezetője

Raktári kölcsönzési osztály vezető-helyettese

Csoportvezető I.

Csoportvezető II.

Közhasznú Információs Szolgálat csoportvezetője

Szerzeményezési és Feldolgozó Főosztály vezetője

Szerzeményezési csoport vezetője

Címleíró csoport vezetője

Szakoó csoport vezetője

Budapest Gyűjtemény osztályvezetője

Budapest Gyűjtemény osztályvezető-helyettese

Zenei Gyűjtemény osztályvezetője

Zenei Gyűjtemény osztályvezető-helyettese

Szociológiai dokumentációs osztály vezetője

H á l ó z a t i k ö n y v t á r a k

I. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben az I. Krisztina krt. 87-89. és 91. alatti könyvtár vezetője;

II. és XII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a II. Török u. 7-9. alatti könyvtár vezetője,

- II. és XII. kerületi könyvtárak igazgató-helyettese, egyben a XII. Böszörményi u. 13-15. alatti könyvtár vezetője;

III. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a III. Fő tér 2. és 5. sz. alatti könyvtár vezetője,

- III. kerületi könyvtárak igazgató-helyettese,

- könyvtárvezető, a III. Juhász Gy. u. 6. alatti könyvtár vezetője;

IV. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a IV. István u. 8. alatti könyvtár vezetője,

- IV. kerületi könyvtárak igazgató-helyettese,

- könyvtárvezető, a IV. Munkásotthon u. 33-39. alatti könyvtár vezetője;

V. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a V. Vadász u. 42. és Aulich u. 4-6. sz. alatti könyvtár vezetője,

VI. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a VI. Andrassy út 52. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a VI. Liszt F. tér 6. alatti könyvtár vezetője,

VII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a Kertész u. 20. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a VII. Kertész u. 15. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a VII. Rottenbiller u. 10. alatti könyvtár vezetője,

VIII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a VIII. Gutenberg tér 2. és a Rökk Sz. u. 23/a. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a VIII. Kálvária tér 12. és 13. alatti könyvtár vezetője,

IX. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a IX. Börzsöny u. 9-11. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a IX. Boráros tér 2. alatti könyvtár vezetője,

X. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a X. Szent László tér 7-14. alatti könyvtár vezetője,

- csoportvezető I., a tájékoztatási csoport vezetője,

- csoportvezető II., az állományalakító csoport vezetője,

- csoportvezető III., a könyvtárkezelői csoport vezetője,

XI. kerületi könyvtárak igazgatója,

- XI. kerületi könyvtárak igazgató-helyettese, egyben a XI. Etele út 53. alatti könyvtár vezetője,

- csoportvezető I., a szerzeményezési csoport vezetője,

- csoportvezető II., a tájékoztatási csoport vezetője,

- könyvtárvezető, a XI., Karinthy F. út 11. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a XI., Nagyszabani tér 1. alatti könyvtár vezetője,

XIII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XIII. Dagály u. 9/a. alatti könyvtár vezetője,

- XIII. kerületi könyvtárak igazgató-helyetese,
- csoportvezető, a kölcsönzési csoport vezetője,

XIV. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XIV. Uzsoki u. 57. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a XIV. Bosnyák u. 1/a. alatti könyvtár vezetője,
- könyvtárvezető, a XIV. Rákospalva-park 1-3. alatti könyvtár vezetője,

XV. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XV. Eötvös u. 8. alatti könyvtár vezetője,

- XV. kerületi könyvtárak igazgató-helyetese,
- könyvtárvezető, a XV. Kontyfa u. 10. alatti könyvtár vezetője,

XVI. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XVI. Veres P. u. 53. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a XVI. Rákosi út 129. alatti könyvtár vezetője,

XVII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XVII. Újlak u. 110. alatti könyvtár vezetője,

- könyvtárvezető, a XVII. Péceli út 93-95. alatti könyvtár vezetője,

XVIII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XVIII. Thököly u. 5. alatti könyvtár vezetője,

- XVIII. kerületi könyvtárak igazgató-helyetese,
- csoportvezető, a kölcsönzési csoport vezetője,

XIX. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XIX. Üllői út 93-95. alatti könyvtár vezetője,

- XIX. kerületi könyvtárak igazgató-helyetese
- könyvtárvezető, a XIX. Kossuth u. 8. alatti könyvtár vezetője,

XX. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XX. Vörösmarty u. 5. alatti könyvtár vezetője,

- XX. kerületi könyvtárak igazgató-helyetese,
- könyvtárvezető, a XX. Grassalkovich u. 128. alatti könyvtár vezetője,

XXI. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a XXI. Szent István u. 230. alatti könyvtár vezetője,

- XXI. kerületi könyvtárak igazgató-helyetese,

XXII. kerületi könyvtárak igazgatója, egyben a Tóth J. u. 36. alatti könyvtár vezetője.

S z a k m a i s z o l g á l t a t ó r é s z l e g e k

Ellenőrzési csoport vezetője

Központi Ellátó Szolgálat osztályvezetője

- csoportvezető, a nemhagyományos dok.szolg. csoport vezetője

Számítógépesítési osztály vezetője

M ű s z a k i - g a z d a s á g i s z o l g á l t a t ó r é s z l e g e k

Pénzügyi osztály vezetője

Számviteli osztály vezetője

- csoportvezető, az anyaggazdálkodási csoport vezetője,

- csoportvezető, a könyvelési csoport vezetője

Munkaügyi osztály vezetője

Műszaki osztály vezetője

Üzemfenntartási osztály vezetője

- csoportvezető, a Gondnokság és szállítási csoport vezetője

Kötészet és nyomda osztályvezetője

- csoportvezető, a kötetészeti csoport vezetője

Fenti intézkedés a FSZEK Szervezeti és Működési Szabályzata jóváhagyásáig van érvényben. Az SZMSZ életbelépésével egyidejűleg hatályát veszti.

Budapest, 1993. november 25.

Kiss Jenő
főigazgató

PÁRIZS – BUKAREST – PÁRIZS

Nagy dolog, ha valaki olyan emlékművet tud állítani magának, mely arányos és méltó marad a korhoz, a célhoz, és magukhoz az alapítókhoz. Ez Pompidou elnöknek annak elenére sikerült, hogy az épület maga úgyszólván sokkolta a világot. Ez a fém és üveg "ipari létesítmény" ráadásul nem öregszik valami szépen, kissé elvesztette eredeti csillogását, többek között azért, mert Párizs galambjainak is kedvelt találkahelye. Mindennek ellenére valami fantasztikusan szeretnivaló hely.

Mint már annyiszor, most is a Saint Denis utca felől közelítettem meg, ez az az utca, ahol nappal is állnak a lányok, özönlük a nép, folyik az éppen aktuális építkezés, egymást kerülgetik a boszorkányosan vezető autósok, mindenki megy a dolgára és a lányok meg csak állnak és várnak, el nem tudom képzelni, hogy mire. Egy másodperc alatt zuhogni kezd az eső, beállok egy fantasztikus választékú cukorkaboltba, legeltetem a szemeimet, amikor csitulni kezd a zápor elindulok és látom, hogy én vagyok az egyetlen "lány", akit megszólítanak végre: egy esernyőkereskedő élénken érdeklődött, hogy miért járok esőben esernyő nélkül?...

A téren igazi nyári forgalom van, senkit sem zavar a víz, árulják a karkötőt, belevésik a nevedet egy rizsszembe, nyelik a tüzet, tépik a láncot, szól a skót duda és "hálnak az utcán". Romániai cigányasszony szólít meg, "pour mandzsare" kérte a szokásosat, zavaromban kikapart aprómat visszadobta, mondván hogy nem elég. Még nagyobb zavaromban egy 10 frankost adtam neki, ami csak az én kezemben ért 160 forintot, neki még ez sem lesz elegendő ahhoz, hogy egyen - hacsak nem éri be egy méteres bagettel.

Az óriási épület alagsorában és földszintjén hatalmas szék-kiállítás, rafinált, célszerű, bizarr munka-székek százai. Gyermekfoglalkoztató terem, könyvesbolt, több információs központ, és hatalmas forgalom. Amíg várom francia kolleganőmet, egy fél bagettet rácsálok, természetesen morzsázok is, és ettől zavarba jövök. Töröm a fejem, hogy hogyan tüntessem el "nyomaimat". Jön az égi segítség, mint a Hamupipőkében, egy galamb kezd csipegetni morzsáimat, majd átrepül a zárt téren, biztonsággal megcélozva a kijáratot.

Az épület homlokzatán kívül visz fel a mozgólépcső, egyre többet lehet látni a városból, egyre kisebbnek tűnnek a téri mutatóanyagok. Az első, a második és a harmadik szint a könyvtár, tulajdonképpen egy irdatlan nagy olvasóterem az egész. Minden ott van, ami a friss könyvtermésből számít, ez úgy értendő, hogy csak az van ott és csak addig, amíg kell, amíg keresik, amíg használják. A megőrzés más könyvtárak feladata. 12 óra előtt több száz ember áll sorba, majd szépen elhelyezkednek. Olvas, ír, alszik, földön ül, másol, zenét hallgat, videót néz, eszik, ölelkezik, beszélget valahány, és mégis csend van, és mégis könyvtárban érzi magát az ember.

El nem tudom képzelni, hogy bármit is veszít majd vonzásából, ha két esztendő múlva felépül Mitterand elnök "emlékműve", az új nemzeti könyvtár. Nos, mert az olyan lesz, amilyent még szem nem látott, több százezer négyzetméter, négy elképesztő torony és minden, ami kell. Az tény, hogy a Bibliothèque Nationale gyönyörű, de alig tudja ellátni funkcióját a helyhiány miatt, mégsem találkoztam olyan könyvtárossal, akit nem lelt volna ki a hideg az új építkezés láttán.

Versaillesben is jártam, bevallom, mégha nagyon elfuseráltak is tűnök, nem a kastélyban voltam, hanem a kastély melletti műemlék városi könyvtárban. Ide bátyám ismerőse vitt el, egy kedves tájékoztató könyvtáros lány. Úgy mutatta meg a könyvtár történelmi szárnyát, a tizenhetedik századbeli teremsort, a csodálatos freskókat, két-háromszáz éves könyveket, hogy közben maga is borzongott a soha meg nem szokható gyönyörűségtől. Néhány éve itt is bevezették a szabadpolcos rendszert. Csakúgy, mint mi, ők is belátták, hogy a közvetlen választás lehetőségét semmi sem pótolja, csak ők változatlanul két rendszerben működnek. Azt teszik ki a szabadpolcra, ami oda való, minden más a raktárba kerül. Esterházy regényei, számszerint négy, a szabadpolcon vannak, a Székesfehérvári Városi Képtár évkönyve a raktárban... (Nem a Weinckheim Palotában, a Versailles-i Könyvtárban.)

El kell mesélnem az idei nyár egy másik meghatározó eseményét is: hat napot tölthettem B u k a r e s t b e n, Bánhegyi Gyuláné kolléganőmmel egy IFLA konferencián.

Utólag szégyellem magam, mert nem hittem, hogy ekkora élményben lesz részem. Őszintén szólva nem az IFLA Konferencia hozott lázba, hanem a fogadtatás, az a figyelmes szeretet, amire nem számítottunk, és ami lenyűgözött. A bukaresti városi könyvtár igazgatója személyes barátként várt bennünket, méltónak tartva arra, hogy ne csak munkahelyével, a könyvtárral ismertessen meg, hanem családjával és otthonával is.

A két út között van összefüggés. Bulutával Párizsban ismerkedtem meg az UNAL-konferencián, ő találta ki, hogy tovább szöhszük szakmai hálóinkat, hogy az IFLA konferenciát összekapcsolja egy tanácskozással, a könyvtár és a marketing tárgyában.

Nos, Bukarest sokkal szebb, mint amire csekély képzelőerőmmel számítottam. Csak hát pusztított itt minden, vezér, földrengés és szegénység. Ahogy Párizs az eleven, gigantikus építkezések lázában ég, úgy Bukarest a gigantikus építkezések temetője. 1989 decemberében megállt minden. Az óriási daruk mementóként ott maradtak, az alapok állnak, a főfalak felhúva és a "művek" - az ottani új nemzeti könyvtár, irodaházak, intézmények, lakóházak -, mint a csontvázak meredeznek, és lassan porladni kezdenek. '89 emlékét őrizi az üszkös falú Egyetemi Könyvtár és a több száz kereszt, sír, friss virággal tisztelt emléktábla.

A konferencia kötött programja miatt csak a városi könyvtár központi könyvtárát láttuk, azt sem elsősorban működés közben, mert vagy

mi voltunk ott - a könyvtári marketing lehetőségét vitatandó -, vagy az olvasók. A kettő együtt ott sem megy. Láthattuk a "könyvtárlakó" idős olvasók csalódott arcát a zárt könyvtár láttán.

A fiatalok itt is gyönyörűek és ami biztató: a város elhanyagoltságának ellenpontja, mind a lányok, mind a fiúk igen ápoltak.

A marketing ürügyén a könyvtári bevételek körül toporogtunk, de nem kaptunk áttörő erejű ötletet sem a román, sem más nemzetiségű kollégáinktól. A könyvtárhasználatért itt elvből nem kérnek pénzt, szándékuk szerint nem is fognak. A kártérítést nem ismerik, az elveszett, megrongált könyv felett bosszankodnak, a későket megmorogják.

Így nehéz volt a "marketing és a könyvtár" címmel bármit is mondani, de mégis érdekeltte őket minden, ami nálunk kialakult, amit át lehet venni.

Szinte valamennyi találkozónkon ott volt az ő "Szabó Bélájuk", az önkormányzat Kulturális Bizottságának tagja, aki élénken érdeklődött minden iránt, még a felejthetetlen színajai kirándulásunkra is elkísért, és a kastély és a monostor között mindegyre a mi könyvtári törvényünkről faggatózott.

Nehéz ezt a két nyári élményt összehasonlítani és "egy napon említeni", mégis mindkettő meghatározó volt.

Itt a pénz - ott a pénztelenség. És mi a kettő között. Vajon merre visznek a változások, vajon merre mozdulunk? Tudunk-e együttműködni? Valóra válhat-e, hogy a közép- és kelet-európai városok közösen alakítanak ki egy olyan közkönyvtári modellt, amelyet nem sújt az a piac, de gazdagít a vállalkozó szellem?

Havas Katalin

SZAKSZERVEZET

KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI
DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE
országos titkár

A KKDSZ valamennyi múzeumi, könyvtári,
művelődési otthoni, levéltári tisztségviselőjének

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

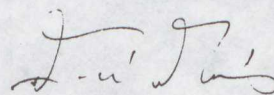
Tisztelt Ügyvivő, Titkár Kolléga/nő!

Kiemelkedően fontos dokumentumokat közlünk az "Érdek és Írték" most kézhez juttatott számában. Ezek közé tartozik a Közalkalmazotti törvény módosításának jóváhagyott, hiteles szövege. A KKDSZ III. Kongresszusa számára és ezt megelőzően teljesszűrt vitára bocsájtott programjavaslatunk. A KKDSZ valamennyi szintjén /csoport, alapszervezet, megye/ megvalósítandó választásokról szóló tájékoztatás és két kérdőív.

Tisztelettel kérem, hogy az újság új számát valamennyi közgyűjteményi és közművelődési intézményhez, tehát a teljes hálózathoz a szükséges mennyiségben segítsd/en/ eljuttatni! Kérem, hogy a kérdőíveket a Tisztelt Kollégák töltsék ki és a visszaküldési határidőt /1994. jan. 15./ betartva mindenki juttassa vissza a KKDSZ-hez! /Cím: Bp., 1088 Puskin u. 4./

A sok fáradsággal járó ezévi munkát tisztelettel megköszönve

Kellemes Ünnepeket és Boldog Új Esztendőt kíván

Vadász János

Budapest, 1993. december 7.

SZELES NAPON

Ez a fránya kölyök itt a könyvtárban teljességgel az idegeimre megy. Nem bír vele az anyja, s falról a borsó, lepereregnek róla az én feddő intelmeim is. Cikázik le s fel, a végtelenségig kiszámíthatatlan, s kifogyhatatlan a rosszkodás mindenféle módozataiban. Tisztára, mint egy gyerek. Ha formailag meg tudnám képezni szabatosan a köztünk feszülő antagonizmus lényegét, örök időkre tisztázott lenne (színről színre, s nem csak tükör által homályosan) a nemzedéki ellentétek kimerítő s mindáltalános mibenléte. Így csak anynyit mondhatok, hogy ő nyolc, én meg majdnem harminckilenc éves vagyok.

Ez az ördögfatty a árulkodós Júdás. Múltkor is odajön hozzám (ebből gondolom, hogy van még remény közöttünk egy konzolidált, szélsőségektől mentes koegzisztenciára), hogy egy koszos bácsi ruhát mos a férfi WC-ben.

Vadászjelenet: A fiatal vizsla kiszagolta a vadat a csalitosban. Most jelez a vérebnek, hogy megállják addig a zsákmányt, míg odaér a rettenetes Vadász félelmes, gyilkos fegyverével. Orrcimpáik remegnek, inaik hűrként pattanásig feszesek, de a test fegyelmezett, hosszas átörökléssel trenírozottak a gének.

Állunk az öregember mögött. Ványadt fenekén lóg és rezeg a nadrág, ahogy a mosdó fölé hajolva munkálkodik. Már majd'egy perce figyeljük szótlánul. Most megérezte a jelenlétünket, megfordul. Mögötte láthatóvá válik a félig eresztett kagylóban a megtúrókásodott tetejű szappanos víz. A szappantartó helyére odagyűrve egy meghatározhatatlan színű rongydarab; az inge. Kezében csöpög megnyúlt, elvékonyodott anyagú zoknija. Koszlott zakó van rajta, alatta semmi. A nadrág derékban madzaggal kötött, leszakadozva egy-egy bújtható. Horpatag, vörhenyes mellén szürkén, ritkásan ágaskodnak a szálak. Nagy, nyirkos, ártatlan, vén riadt szemek.

- Hol fogja ezeket megszáritani? - kérdem. Valami másra számíthatott a "hivatalosság" részéről, mert mintha megnyugodna, fellélegezne kicsit, de csak úgy, mint akinek már úgyis minden mindegy.

- Visszaveszem magamra. Elücsörgök egy órát a radiátornál, és egy hétre újra rendben vagyok.

Nem tartom fel, látom rajta, fordulna visz-sza a dolgozóhoz. Nincs is ezen mit tovább beszélni.

Rövid idő múlva már látom gubbasztani egy széken a fűtőtest közelében. Ahogy elhaladok mellette, orromban érzem a szappan friss illatát, ázott, nyirkos kabát nehéz szagával keveredve.

*

Mára vége a munkának, bezárjuk a kaput. Bekapcsoljuk a riasztót (nemrég szerelték), biztos, ami biztos. Megyek hazafelé. A könyvtár-épülettől a METRO-lejáratig alig ötven méter. Sötétedik. Az ég portája tisztára seperve, hideg, éles szél nyargalász.

Hideg, éles szél fújd ki, szikkaszd ki lelkemből a keserűséget.

Koncz Károly

EPISZTOLA

pénztárgép kezelő könyvtárosoknak

Mottó: "Más kárán tanul az okos"

Néhány eset pénztárgép "tan"-ból, név és cím nélkül.

Pro primo

Ha egyik este a napi forgalmat "X" állásban, a következő napon pedig "Z" állásban hívjuk le, akkor a nagy álmoskönyv szerint álmatlan éjszakát okozunk önmagunknak, s ha ez utóbbi pénteken este történik, akkor a jól megérdemelt hétvégénk fog nagyon zordosan eltélni.

Ez esetben ugyanis az a bugyuta pénztárgép a két nap forgalmát összeadja, s nem akarunk hinni a szemünknek, mert a második napon statisztikánk nem egyezik a gépszalagon rögzített kikölcsonzött video, hangzó, CD lemez, beiratkozás stb. (nem kívánt rész törlendő) darabszámával. Az afőlött érzett idegesség már igazán elhanyagolható, hogy (látszólag) pénztárhiányunk is mutatkozik.

Pro secundo

Akár két vagy akár egy műszakos könyvtárban is előfordulhat, hogy olthatatlan vágyat érzünk napközben is megnézni: ugyan már milyen forgalmat bonyolítottunk le gyűjtőnként. Nem vezet jóra, ha ezt a napközi lehívást Z-40. kóddal eszközöljük, mert az a bamba pénztárgép akkor este csak az ezutáni forgalmat fogja közölni, s ez újfent jogos megalapozott ámulatunkat váltja ki. Helyesebben tesszük, ha napközben eme vágyunkat X-40-ben vezetjük le, mert így záráskor a Z-40 a helyes teljes napi forgalmat fogja mutatni s nyugodtan hajthatjuk álomra bús (nagy) magyar fejünket élvezve a jól végzett munka feletti jó örömeinket.

Pro tertio

Csak erős idegzetűeknek!

A következő háttorzongató esetet a könnyebb érthetőség kedvéért talán célszerű számmal bemutatni.

Imhol a Hitchcock-i eset:

"X" kollegina (kódolt név) késedelmet akart beütni. Előírás szerűen (ld. 6/1993. sz. főig. utasítás) a számtáblában beütött 4710 Ft-ot majd x2 FOT és a késedelem gyűjtőt, ez eddig tökéletes (!). Igen ám, csak hogy rájött a kassza gomb beütése előtt, hogy ez nem igaz, mert a "nyájas" ennél lényegesen kevesebbel sáros. Na de már benne volt a gépben az összeg, s bizony ezt javítani kéne.

Elgondolom, hogy a kollegina lányos zavarában megkísérelte a következőképpen: számtáblán 4710, majd VOID, majd késedelem gyűjtő. A gép erre joggal üvöltött egy nagyot és a képernyőn megjelent az E-02 felirat. Ez tovább fokozta a fent már említett zavart, holott csak egy lépés maradt ki, az X₂FOR. Általában az ember hajlamos a könnyebb ellenállás felé úszni, ezért a következő lépés történt: újból a számtáblán 4710 majd a kártérítés gyűjtő beütése. A gép eléggé el nem ítélhető módon ezt már "megette" s a blokk TOTÁL beütésére 0 (nullára) kifutott. Még most is halom lelki füleimmel azt a robajt, amit annak a kőnek a zaja okozott, ami a kollegina kebléről leesett. Ezen manőver a napi elszámolásban semmi zavart nem okozott, mert hiszen a Z-1 összesítés a helyes pénztárforgalmat tükrözte, az, hogy a Z-40 összesítés kissé kusza lett, afőlött lazán elsiklottunk.

Igen ám, de jó a hó vége, s akkor illik a pénzügyi osztálynak elszámolást adni a teljes havi forgalomról a Z-41 jelentés alapján. No ekkor melírozódott (ingyen!) a könyvtárigazgató feje, ugyanis teljesen érthető módon semmi semmivel nem stimmel (pl. a bevétel és csekkbefizetés, s ez elég is, a többitől nem beszélve). Mit is tett az a balga gép? Ilyenkor csak a fohász, de méginkább a kontroll szalag segít. Ez utóbbi a kezelő összes bűnért rögzíti, de csak a félreütést, hál'Istennek a félrelépést nem.

ad. 1. A késedelemben, mert hiszen nem onnan vette ki, a 4710 Ft benne maradt, noha ilyen bevétel nem volt egész hónapban.

ad. 2. A kártérítés gyűjtőből kivett 4710 Ft-ot, amiben akkor még egy árva fillér sem volt. A gép negatív számot nem kezel (nem ismeri, noha minden könyvtáros előtt közsímet, hogy úgy az euklides-i mint az n-dimenziós lineáris és nem-lineáris térben értelmezhető a negatív számok tartománya). Ezért a gép a következőt írta ki: 4710.-e. Ennek a kis "e" betűnek a jelentése akár lehet obszcén is, de pénztárgépül azt jelenti, hogy kezelhetetlen. Sikerült azonban halmozni is, mert mit ad Isten, az ominózus hónapban egy nyájas fizetett 100 Ft valószínű kártérítést. Így a havi Z-41 jelentése teljesen logikusan 4610.-"e" jelent meg (matematikailag: +100 -4710 = -4610).

Tanulság: csak abból a gyűjtőből töröljünk VOID-dal, amibe hibásan helyeztünk el, összezszerűen is, mert különben nem lesz jó sem a Z-40, sem a Z-41 jelentés.

Még egy adalék ehhez a ponthoz:
Sikerült előállítani kezdő lépésként 2.5 db CD lemez kölcsönzést, azaz 150 Ft-ot a blokkon. A kollegina természetesen rájött, hogy ez hibás, SBTTL után, de még lezárás előtt. Magam előtt látom riadt arckifejezését, pláne mikor rájött, hogy ezt javítani kéne, no de hogyan?

Rendkívüli találékonysággal a hiba kijavítása a következők szerint történt:

2x x₂FOR VOID CD

igenám, de ez csak 120 Ft törlés s maradt még 30 Ft törlendő s hogy nullára futtassuk ki a blokkot a lépés a következő volt

VOID hangzó

s így eltűnt a 30 Ft is, a blokk nullára futott. Utána megtörtént a helyes blokkolás. Megnyugodtunk! Igen ám, de eljő az este: le-hívásra kerül a napi jelentés és halálsík szakad fel a keblekből. A Z-40. jelentésen 70,5 CD kölcsönzés jelenik meg, noha statisztikánk szerint 70 kölcsönzés történt (persze többszörösen ellenőrizzük!), a kazetta viszont eggyel kevesebb. A magyarázat azonos az előzővel, nem töröltük 0,5 CD kölcsönzést, viszont töröltünk 1 db kazettát. Analóg persze számos parafrázis íródott már a hálózatban a fentiekre, s pusztán terjedelmi okok miatt szükséges eltekinteni azok ismertetésétől.

P r o q u a r t o

Az egyszerűség kedvéért a pénztárgépen van tizedes pont, ennek azonban csak programozói funkciója van, de nem kezelői! A gép tizedes számot nem tud kezelni, s mi több, ha mégis beütöttük, akkor azt automatikusan (beépített program!) kerekíti forint-ra.

No hát ez is képes arra, hogy ránk hozza a hideglelés frászt! Ez a gomb az X₂FOR mellett van, teljesen véletlenül kezelhetjük! A tizedes ponttal az abszolút kezdő és gyakorlatlan pénztárkezelő játszi könnyedséggel elő tud állítani akár 1/10-ed video, vagy az előző esetben 2,5 CD kölcsönzést s ha nem tudjuk helyesbíteni, akkor ez a típus a Z-40 és Z-41 jelentésen okoz kéjes gyönyört. De lehet előállítani 12,70 Ft késedelmet, amit természetesen a gép 13 Ft-ra kerekít. Ekkor ugyanis a Z-40 jelentés baloldalán a gép kiírja, hogy 12,70 Ft a bevétel, a jobb oldalon viszont 13 Ft szerepel. Az élet viszont nem ilyen egyszerű. Ugyanis a napi bevétel több tételből tevődik össze egy nagyobacska könyvtárban is, és máriás huncut legyen a talpán az aki a kontroll szalagon ezeket megtalálja.

E p i l ó g u s

A példák kreáltak, ha mégis valaki magára ismerne, az csak a véletlen műve!

Tanulság: óvakodj a törpétől, a pénztárgéptől és a belső ellenőrtől, noha súlyos és megbocsáthatatlan hiba lenne középük egyen

lőségjelet tenni, ugyanis a pénztárgép gondolkodik (mint a példák is bizonyítják), tehát lehet, hogy lelke is van.

maradok a pénztárgép kezelő könyvtáros kolleginák odaadó híve

Papp Jenő
belső ellenőr

A technika – az ember segítőtársa

A címet nem az ujjamból szoptam. Ez tény. Még mindig az őseber bunkósbotját használánk, ha nem lenne technikai fejlődés.

Nézzük például a pénztárgépet.

Régen. Mit régen – sátáni kacaj!

Most.

X kulcs be. R/A, TTL 5, R/A, majd x2 FOR Time és RTL 1. RTL 2. Sat és Eurosport.

Ez után már gyermekjáték az egész.

4-es gomb x2 FOT TIME késés 4-szeri lenyomással és máris gunyorosan mondom az olvasónak:

- Kérek tizennyolc forint késedelmi díjat. Adja.

Majd a hónap végén menedzserkulccsossal Z2 állásban TTL 5, persze a 2-es bejelentkezéssel és V-vel kijön az 1 forint nyolc fillér ÁFA is.

Ezt meg a tizennyolcat beírom a havi összesítőbe, bemutatásra beviszem a pénzügyre, érvénytelenítik a csekket, amit azonban nem dobhatok el. Az összesítés másolata viszont otthon őrzendő, mert ez adja az információt és naprakészen. Mindezt az előző x2.for time-mal együtt a pénzügy kompjutere tárolja és fél év késéssel bármikor kidobja, hogy bevettem 6,30 Ft késést. Mondom tizennyolcat.

Mondja a gazdasági igazgató:

- Teringettét - a program hibás, dobd el, decemberben adunk másikat.

*

Milyen jó lenne ha nem lett volna technikai fejlődés. Hogy egy percre ismét kézbe foghassam az őseber furkósbotját.

maruszkai

Megesett a j u t a l m a z á s. A könyvtár dolgozói átlagosan 1 hetű bérüknek megfelelő összeget kaptak. A részlegesen önálló bérigazdálkodást folytató egységek (kerületek) közül nyolc bérmegtakarításának függvényében még több jutalmat oszthatott.

*

Megjelent a kulcsfontosságú, a FSZEK vezető munkaköreit és a vezetői pótlékok mértékét megállapító f ő i g a z g a t ó i u t a s í t á s.

*

1993. december 8. A K ö z a l k a l m a z o t t i T a n á c s napja. A nyilvános fórumon tájékoztatást kaptunk e helyt nem részletezhető fél éves munkájukról. Széleskörű nyilvánosságot biztosított a KT arra is, hogy a könyvtár napi gondoktól gyötört közvéleménye és a vezetése eleven, informális kapcsolatba lépjen. Fél évente hasonló fórumot terveznek.

*

December 1-jén a hazánkban oly szívesen megforduló Ragnar A u d u n s o n norvég könyvtárosprofesszor tartott kollégáival előadást a központi olvasóban. Hallottunk a norvég közkönyvtári helyzetről és a vizsgálatról, melyben a FSZEK, a göteborgi és az oslói városi könyvtárak önmagukról formált képét hasonlítja össze. "Hogyan látják a könyvtárosok: a könyvtár újabb keletű kihívásoknak milyen módon és minek (kiknek) köszönhetően próbál megfelelni?"

*

A MKE kihelyezett g y e r m e k k ö n y v t á r o s i s z e k c i ó ü l é s t tartott a Liszt Ferenc téri gyermekkönyvtárban december 10-én. Aktuális témák: NAT, RANDÍNO etc. kerültek terítékre.

Összeállította:

Somogyi József

Ú j m u n k a t á r s

Kopócsiné Halász Ildikó könyvtáros VIII. kerületi főkönnyvtár.

Á t h e l y e z é s

Ráczné Forgács Anita könyvtáros XI. kerületi főkönnyvtárból a XII. kerületi főkönnyvtárba.

* * * * *

Boldog új évet kívánunk minden kedves olvasónknak!

A felelős szerkesztő
A szerkesztőbizottság
tagjai
A lap technikai munkatársai

* * * * *

Szerkesztőbizottság

Tverdota Miklósné elnök
Katsányi Sándor felelős szerkesztő
Aknay Tibor, Bardócz Antalné
Csoma Mihályné, Havas Katalin
Varró Istvánné, Weisz Sándorné
Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta
Ára: 10.-Ft
Előfizetési díj egy évre 120.-Ft
Készült a FSZEK sokszorosításában
Táskaszám: 93/387
Eng. szám: III/UHB/3U/1993
ISSN 0139-1917